

ENCJ NEWSLETTER

ENCJ biļetens 2025. gada aprīlis - jūnijs

Satura rādītājs

<i>Eiropas Tieslietu padomju tīkls</i>	3
Rīgas deklarācijas "Pret draudiem tiesiskumam" pieņemšana	3
<i>Apvienoto Nāciju Organizācija</i>	4
Starptautiskā tiesnešu labklājības diena	4
<i>Eiropas Tiesnešu asociācija</i>	5
Paziņojums par tiesnešu materiālo neatkarību	5
<i>Venēcijas komisija</i>	6
Atzinums par Moldovas plašsaziņas līdzekļu likuma reformu paketi	6
<i>Eiropas Savienības Tiesa</i>	7
EST spriedums lietā <i>Inspektorat kam Visshia sadeben savet</i>	7
<i>Domstolsstyrelsen (Dānija)</i>	9
Dānijas tiesas uzsāk plaša mēroga krimināllietu digitalizāciju	9
<i>Somijas Valsts tiesu administrācija</i>	10
Ilgspējas ziņojums par Somijas tiesu apņemšanos nodrošināt pieejamus juridiskos pakalpojumus	10
Jauns tiešsaistes resurss palīdz jauniešiem orientēties tieslietu sistēmā	11
<i>Republika Slovenija Sodni Svet (Slovēnija)</i>	12
Slovēnijas Tieslietu padome nosoda draudus tiesnešiem	12

European Network of Councils
for the Judiciary (ENCJ)

Réseau européen des Conseils
de la Justice (RECJ)

Eiropas Tieslietu padomju tīkls

Rīgas deklarācijas "Pret draudiem tiesiskumam" pieņemšana

No 4. līdz 6. jūnijam Rīgā, Latvijā, notika ENCJ Ģenerālā asambleja. Šogad pasākums bija veltīts tēmai *"Konfrontācija ar draudiem tiesiskumam"*, kas tika izvēlēta, ņemot vērā to izaicinājumu pieaugumu un daudzveidību, ar kuriem saskaras ENCJ locekļi un novērotāji saistībā ar tiesiskumu un jo īpaši tiesu neatkarību.

ENCJ prezidente Madlēna Matjē (Madeleine Mathieu) un Latvijas Tieslietu padomes priekšsēdētājs Aigars Strupišs norādīja, ka šis pasākums deva iespēju atklāti un godīgi diskutēt par satricinājumiem, ar kuriem saskaras tiesu iestādes, un iespējamiem veidiem, kā veidot lielāku noturību.

Diskusiju atklāja arī ES demokrātijas, tiesiskuma, tiesiskuma, tiesiskuma un patērētāju aizsardzības komisārs Maikls Makgrāts (Michael McGrath) un CCJE, EAJ un ACA Europe pārstāvji. Ar savu ieskatu par šo tematu dalījās arī divi vieslektori. Oslo Universitātes profesors Hanss Peters Grāvers (Hans Petter Graver) runāja par tēmu *"Tiesiskuma sabrukums"*, savukārt Andris Piebalgs (Andris Piebalgs) pievērsās tēmai *"Tiesiskuma nodrošināšana ES: Vai tiesiskuma sistēma ir atbilstoša mūsdienu izaicinājumiem"*.

Turklāt ENCJ biedri Ģenerālajā asamblejā pieņēma *"Rīgas deklarāciju"*. Šajā dokumentā ir izceltas jomas, kurās rodas izaicinājumi tiesiskumam un tiesu neatkarībai, piemēram, attiecības ar citām valsts varām, izmaiņas mediju vidē, resursu piešķiršana tiesu varai un izaicinājumi, kas saistīti ar tieslietu digitalizāciju.

Apvienoto Nāciju Organizācija

Starptautiskā tiesnešu labklājības diena

Apvienoto Nāciju Organizācija ir pasludinājusi 25.jūliju par Starptautisko tiesnešu labklājības dienu, kas tiek dēvēta par "*vēsturisku brīdi*" tiesnešiem visā pasaulē. Konkrētais datums tika izvēlēts tāpēc, ka tieši šajā dienā nozīmīgā konferencē tika pieņemta Nauru deklarācija par tiesu labklājību.

Nauru iesniedza ANO rezolūciju par šīs jaunās oficiālās piemiņas dienas izveidošanu, un to atbalstīja vairāk nekā 70 valstis. Šī gada sākumā ANO Ģenerālā asambleja pieņēma rezolūciju pēc tam, kad par to nobalsoja 160 dalībvalstis.

Tiesnesis Rangajeeva Wimalasena, Nauru Apelācijas tiesas priekšsēdētājs un atbildīgais par šīs rezolūcijas iesniegšanas un apstiprināšanas procesa uzsākšanu, paziņoja, ka: "*Tā ir saistīta ne tikai ar individuālu izturētspēju, bet arī ar tiesu sistēmu neatkarības, integritātes un efektivitātes nodrošināšanu visā pasaulē. Šī ANO līmeņa atzinība liecina par pieaugošo izpratni, ka spēcīga un labi atbalstīta tiesu vara ir tiesiskuma un demokrātijas pamatā. Lai tas ir aicinājums visām ieinteresētajām personām piešķirt prioritāti tiesu iestāžu labklājībai un nodrošināt, ka tie, kas aizstāv taisnīgumu, saņem nepieciešamo atbalstu.*"

European Association of Judges
Regional Group of the
International Association of Judges

Eiropas Tiesnešu asociācija

Paziņojums par tiesnešu materiālo neatkarību

Eiropas Tiesnešu asociācija (EAJ) 2025. gada sanāsmē Erevānā, Armēnijā, nāca klajā ar oficiālu [paziņojumu, kurā](#) atkārtoti apstiprināja, ka "*materiālā neatkarība*" ir būtisks tiesu neatkarības elements. Paziņojumā uzsvērts, ka šāda veida neatkarība ietver ne tikai pamatatlīdzību, bet arī pensijas, sociālo nodrošinājumu, prēmijas un mājokļa pabalstus.

EAEK uzsver, ka tiesnešu atalgojuma sistēmas ideālā gadījumā būtu jāizveido uz tiesiska pamata, tiesību aktos skaidri definējot kārtību un procedūras, lai pasargātu tiesnešus no ārējas ietekmes un saglabātu tiesnešu lēmumu pieņemšanas neitralitāti un integritāti. Ja atalgojums nav noteikts tieši likumā, ir jāparedz līdzvērtīgi aizsardzības pasākumi. EAJ arī atkārtoti uzsvēra, ka Tieslietu padomēm un tiesnešu asociācijām ir jābūt iespējai efektīvi piedalīties likumdošanas un sarunu procesos par tiesnešu atalgojumu un materiālo nodrošinājumu, kā arī jābūt tiesībām pārstāvēt tiesnešus tiesas procesos par šiem jautājumiem.

Paziņojumā apgalvots, ka tiesnešiem kā vienai no trim valsts varām ir jāsaņem materiālo labumu līmenis, kas ir salīdzināms ar likumdevējvaras un izpildvaras pārstāvjiem. Tajā skaidri noteikts, ka Augstāko tiesu tiesnešiem būtu jāsaņem vismaz tāds pats atalgojums un materiālās privilēģijas kā ministriem vai parlamenta deputātiem. Visbeidzot, attiecībā uz atalgojuma vai pensiju koriģēšanu EAJ ir noteikts, ka samazinājumi nav pieļaujami, izņemot kā pagaidu pasākums ārkārtas finanšu krīzes laikā un tikai tad, ja tos piemēro proporcionāli visiem valsts atzariem. Tiesnešu algas nedrīkst saistīt ar darba izpildes rādītājiem, un tās ir jākorrigē atbilstoši inflācijai, lai saglabātu pirktspēju.

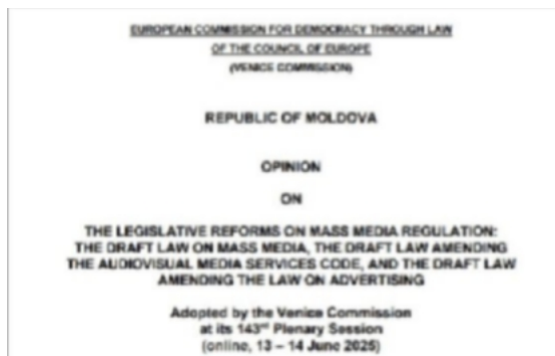
Venēcijas komisija

Atzinums par Moldovas plašsaziņas līdzekļu likuma reformu paketi

Eiropas Padomes Venēcijas komisija 2025. gada 13.-14. jūnijā pieņemtajā [atzinumā](#) izvērtēja Moldovas parlamenta iesniegto likumprojektu paketi par plašsaziņas līdzekļu regulējumu. Tie ietver likumprojektu par plašsaziņas līdzekļiem, grozījumus Audiovizuālo mediju pakalpojumu kodeksā (AMSC) un izmaiņas likumā par reklāmu. Atzinums tika sagatavots pēc Moldovas parlamenta priekšsēdētāja lūguma, un tas sagatavots saistībā ar Moldovas plašākām demokrātiskām un Eiropas integrācijas reformām.

Komisija atzina likumdošanas centienus kontekstā: pēc 2019. gada īstenotās deoligarhizācijas reformas, Moldovas 2024. gada konstitucionālais referendums, kas apstiprina valsts virzību uz ES, un sarežģīta plašsaziņas līdzekļu vide, ko veido ārvalstu dezinformācija, jo īpaši no Krievijas Federācijas puses pēc tās 2022. gada iebrukuma Ukrainā. Moldovas plašsaziņas līdzekļu vide ir saskārusies ar būtiskām problēmām, tostarp politisko iejaukšanos, īpašumtiesību pārredzamības trūkumu un pakļautību hibrīdapdraudējumiem.

Venēcijas Komisija arī atzina Moldovas nodomu saskaņot valsts tiesību aktus ar ES tiesību aktiem, jo īpaši ar Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvu un nesen pieņemto Eiropas Mediju brīvības likumu. Tā atzinīgi vērtē centienus veicināt plašsaziņas līdzekļu plurālismu, pārredzamību un redakcionālo neatkarību, kā arī skaidrāku juridisko definīciju iekļaušanu, jo īpaši attiecībā uz "plašsaziņas līdzekļiem", "preses izdevumu" un "dezinformāciju". Tomēr Komisija atzīmē, ka dažas definīcijas joprojām ir pārāk ierobežojošas vai neskaidras, kas, iespējams, izslēdz netradicionālo plašsaziņas līdzekļu dalībniekus vai ļauj īstenot pārāk plašu regulatīvo rīcības brīvību. Atzinumā ieteikts precizēt juridiskos kritērijus, izvairīties no darbības jomu pārklāšanās un stiprināt neatkarīgus pašregulācijas mehānismus, lai atbalstītu augstus žurnālistikas standartus. Kopumā Komisija uzskata, ka tiesību aktu kopums ir pozitīvs solis, bet iesaka vēl vairāk precizēt tiesību aktus, lai tos pilnībā saskaņotu ar demokrātijas un cilvēktiesību principiem.

Eiropas Savienības Tiesa

EST spriedums lietā *Inspektorat kam Visshia sadeben savet*

Lietā [Inspektorat kam Visshia sadeben savet](#) (apvienotās lietas C-313/23, C-316/23, C-332/23, 2025. gada 30. aprīlis) Eiropas Savienības Tiesa (EST), piemērojot Vispārīgo datu aizsardzības regulu (VDAR), pārbauda būtisku juridisku jautājumu saistībā ar tiesu neatkarību - Bulgārijas Augstākās tiesu padomes inspekcijas kompetenci pieprasīt banku noslēpuma atcelšanu attiecībā uz konkrētu tiesnešu, prokuroru un viņu ģimenes locekļu kontiem.

Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa Sofijas apgabaltiesa norāda, ka, pirms tiek sniegtas atbildes uz jautājumiem, kas saistīti ar VDAR piemērošanu, ir jānoskaidro jautājums par Inspekcijas kompetenci iesniegt lūgumu atcelt bankas noslēpumu, jo visu 10 Valsts asamblejas ievēlēto inspektoru pilnvaru termiņš beidzās 2020. gadā. Bulgārijas Konstitucionālā tiesa nolēma, ka Bulgārijas Konstitūcija ir jāinterpretē tādējādi, ka ģenerālinspektoram un inspektoriem, kuru pilnvaru termiņš ir beidzies, ir jāturpina pildīt savas funkcijas līdz brīdim, kad Nacionālā asambleja ievēlē jaunus Inspekcijas locekļus, uzskatot, ka Inspekcijai uzticēto funkciju saglabāšana ir svarīgāka par tās locekļu, kuru pilnvaru termiņš ir beidzies, ļaunprātīgas rīcības risku.

Iesniedzējtiesa nebija pārliecināta, vai ES tiesībās ir paredzēti stingrāki nosacījumi, tostarp, vai ir pieļaujams pagarināt to iestādes locekļu pilnvaru termiņu, kuri ir tiesīgi ierosināt disciplinārlietas pret tiesnešiem, prokuroriem vai izmeklēšanas tiesnešiem, un, ja ir, tad kādi ir kritēriji, lai izvērtētu, vai un uz cik ilgu laiku šāds pagarinājums ir pieļaujams.

EST šajā spriedumā nosprieda, ka **tiesu neatkarības** princips saskaņā ar LES 19. panta 1. punktu un Hartas 47. pantu **nepieļauj praksi**, saskaņā ar kuru tiesu iestādes, šajā gadījumā Inspekcijas, locekļi **turpina pildīt savas funkcijas arī pēc konstitucionāli noteiktā pilnvaru termiņa beigām bez skaidra tiesiskā regulējuma, kas ierobežotu šādu pagarinājumu.**

LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, lasot to kopā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu,

ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesu neatkarības princips iestājas pret tādu dalībvalsts praksi, saskaņā ar kuru šīs dalībvalsts tiesu iestādes locekļi, kurus uz noteiktu termiņu ievēl tās parlaments un kuri ir kompetenti kontrolēt tiesnešu, prokuroru un izmeklēšanas tiesnešu darbību, veicot savas funkcijas, pārbaudīt viņu godprātību un interešu konflikta neesamību, kā arī ierosināt citai tiesu iestādei disciplinārlietas ierosināšanu, lai šīm personām piemērotu disciplinārsodus - turpina pildīt savus pienākumus arī pēc tam, kad beidzas šīs dalībvalsts konstitūcijā noteiktais pilnvaru termiņš, līdz parlaments ievēl jaunus tiesnešus un tiesnešus, kas ir tiesīgi veikt savu pienākumu pildīšanu, un līdz brīdim, kad parlaments ievēl jaunus

locekļiem, ja izbeigušos pilnvaru termiņa pagarināšanai nav skaidra juridiska pamata valsts tiesību aktos, kas ietver skaidrus un precīzus noteikumus, kuri ierobežotu šo funkciju izpildi, un ja nav garantēts, ka šis pagarinājums praksē ir ierobežots laikā (139. punkts).

Domstolsstyrelsen (Dānija)

Dānijas tiesas uzsāk plaša mēroga krimināllietu digitalizāciju

2025. gada 11. jūnijā Dānijas Tiesa [uzsāka nozīmīgu soli tiesu sistēmas digitalizācijā](#), ieviešot jaunu sistēmu, kas digitalizē aptuveni vienu trešdaļu no visiem pilsētas tiesās izskatītajiem kriminālprocesiem. Šī iniciatīva aptver galvenos lietu veidus, piemēram, konstitucionālās tiesas sēdes, iestāšanās lūgumus un juridisko pārstāvju iecelšanu, un tā racionalizē to nosūtīšanu valsts tiesām. Mērķis ir uzlabot lietu plūsmas efektivitāti un sagatavot pamatu pilnīgam digitālajam atbalstam krimināltiesību sistēmā.

Digitalizācijas projekts, kas automatizē aptuveni 63 000 krimināllietu apstrādi gadā, kopš janvāra tiek izmēģināts pilsētu tiesās visā valstī. Izmēģinājuma posmā informācija par lietām tika ievadīta manuāli. Paredzams, ka pilnībā automatizēta sistēma, kas ļaus nodrošināt netraucētu datu apmaiņu starp policiju, prokuratūru, tiesām un korekcijas dienestiem, tiks ieviesta 2026. gada martā.

Tiesas IT direktors Martins Vuds (Martin Wood) paziņoja, ka jaunā sistēma nodrošinās *"efektīvākus lietu izskatīšanas laikus un elastīgāku lietu plūsmu"*, aizstājot papīra formāta procesus ar digitāli ģenerētiem datiem. Arī Holstebro Pirmās instances tiesas priekšsēdētājs Kristians Šou (Christian Schou) atzīmēja, ka izmēģinājuma posms bija *"pamācošs"*, paužot pārliecību, ka sistēma ilgtermiņā ievērojami atvieglās tiesvedību.

Šī iniciatīva arī ļauj digitāli pārsūtīt apelācijas sūdzības un ar aizturēšanu saistītus lēmumus, kas iepriekš tika sūtīti pa e-pastu vai pa pastu, starp pilsētu un valstu tiesām. Tas kļuva iespējams pēc tam, kad valstu tiesas 2025. gada 6. maijā pieņēma jauno sistēmu, kas kopš tā laika ir paplašināta visā valstī. Šie centieni ir daļa no Dānijas plašākas Krimināltiesību un pārmaiņu programmas, kas tika uzsākta 2023. gadā un kuras mērķis ir pārskatīt digitālo infrastruktūru krimināltiesību sistēmā un paplašināt iepriekš veikto vienkāršoto naudas sodu lietu digitalizāciju.

Somijas Valsts tiesu administrācija

Ilgspējas ziņojums par Somijas tiesu apņemšanos nodrošināt pieejamus juridiskos pakalpojumus

[Somijas tiesu sistēmas jaunākajā ilgtspējas ziņojumā](#) ir uzsvēta tās pastāvīgā apņemšanās nodrošināt juridisko pakalpojumu pieejamību visiem, kas ir viens no galvenajiem mērķiem Tiesu stratēģijā līdz 2033. gadam, kurā paredzēts, ka tiesas nodrošinās *"augstas kvalitātes tiesisko noteiktību, izmantojot paātrinātas un modernas metodes"*. Kā ziņojuma ievadā norāda ģenerāldirektors Pasi Kumpula (Pasi Kumpula), neatkarīgas un objektīvas tiesas ir tiesiskuma un sabiedrības stabilitātes pamats, un Somija joprojām ir starp pasaules vadošajām valstīm šo vērtību ievērošanā.

Neraugoties uz šo spēcīgo pozīciju, tiesu sistēma joprojām saskaras ar ilgstošām problēmām, piemēram, kavējumiem un augstajām tiesvedības izmaksām. Ievērojams progress tika panākts 2024. gadā, paplašinot e-tiesiskuma pārvaldības sistēmu (AIPA), lai tajā iekļautu arī krimināllietas, tādējādi noslēdzot desmit gadus ilgušo digitalizācijas centienus. Tajā pašā laikā uzmanība joprojām tiek pievērsta cilvēkresursu stiprināšanai un digitālo rīku modernizēšanai, lai nodrošinātu efektīvu darbību visā tiesu sistēmā.

Ziņojumā arī uzsvērti sasniegumi elektronisko pakalpojumu jomā, kuru mērķis ir uzlabot pieejamību un efektivitāti. Administratīvās un speciālās tiesas turpina paplašināt AIPA lietu apstrādes sistēmas izmantošanu, lai atbalstītu elektronisku lietu ierosināšanu, savukārt *"Oma Court"*, jauno e-pakalpojumu platformu vispārējām tiesām, ir plānots pilnībā ieviest 2025. gadā, sākot ar laulības šķiršanas lietām. Šis ceturtais ilgtspējas ziņojums, ko sagatavojis Tiesu institūta Ilgtspējīgas attīstības tīkls sadarbībā ar tiesām un piekļuves organizācijām, atspoguļo tiesu sistēmas plašāku redzējumu par tiesiskumu, kurā integrēta juridiskā, tehnoloģiskā un sociālā ilgtspēja.

Jauns tiešsaistes resurss palīdz jauniešiem orientēties tieslietu sistēmā

Somijas tiesas ir publicējušas visaptverošu un jauniešiem draudzīgu informācijas paketi, kuras mērķis ir atbildēt uz biežāk uzdotajiem jautājumiem, kas bērniem un jauniešiem var rasties par tiesvedību. Jaunajā tiešsaistes resursā ar nosaukumu "[Bērns vai jauniešis tiesā](#)" ir pieejami skaidrojumi par to, kas notiek tiesā un ko nozīmē būt iesaistītam lietā kā cietušajam, lieciniekam vai aizdomās turētajam.

Tīmekļa vietnē aplūkots plašs tematu klāsts, tostarp tiesu loma, nepilngadīgo tiesības un dažādu juridisku terminu nozīme. Tā sniedz arī norādījumus par jutīgiem jautājumiem, piemēram, par vardarbības pieredzi vai izpratni par likumiem, kas attiecas uz seksuālām attiecībām, kurās iesaistīti nepilngadīgie. Īpaša uzmanība ir pievērsta tam, lai juridiski precīzu informāciju sniegtu vecumam atbilstošā valodā, ņemot vērā, ka septiņgadīgajam bērnam būs pavisam citi jautājumi nekā septiņpadsmitgadīgajam.

Pēc Tiesas biroja speciālistes Ninas Immonenas, kas iesaistīta satura izstrādē, teiktā, šī vietne aizpilda būtisku trūkumu: *"Lai gan ir zināma informācija cietušajiem bērniem, ir ļoti maz informācijas nepilngadīgajiem, kas ir liecinieki vai apsūdzētie. Šajā ziņā šī vietne ir diezgan unikāla."* Resursā aicināti atsaukties profesionāļi, piemēram, tiesneši, pedagogi, sociālie darbinieki un aizbildņi, kā arī paši jaunie lietotāji, kuru reālie jautājumi palīdzēja veidot materiālu. Paredzams, ka šī platforma būs arī vērtīgs rīks pedagogiem, mācot juridisko prātību pamatskolās.

REPUBLIKA SLOVENIJA
SODNI SVET

Republika Slovenija Sodni Svet (Slovēnija)

Slovēnijas Tieslietu padome nosoda draudus tiesnešiem

Slovēnijas Republikas Tieslietu padome 2025. gada 22. maijā nāca klajā ar stingru [paziņojumu, kurā](#) nosodīja nesenos anonīmos draudus tiesnešiem, par kuriem ziņoja vietējie plašsaziņas līdzekļi. Padome uzsvēra, ka šādas darbības ir pilnīgi nepieņemamas demokrātiskā un tiesiskā sabiedrībā, raksturojot tās kā tiešu uzbrukumu tiesu neatkarībai un tiesiskuma pamatprincipiem.

Tiesneši pilda savus pienākumus sabiedrības interesēs, un viņiem ir saistoša vienīgi Konstitūcija un likums. Padome uzsvēra, ka jebkāda veida iebiedēšana vai spiediens, kura mērķis ir ietekmēt tiesnešu lēmumus, ir nopietna iejaukšanās tiesnešu neatkarībā un rada nopietnu risku tiesnešu personiskajai drošībai, jo tiesnešiem ir jālemj, pamatojoties uz savu sirdsapziņu un juridisko pārliecību.

Aicinot visas kompetentās iestādes reaģēt ātri un izlēmīgi, Tieslietu padome mudināja iestādes nopietni izturēties pret draudiem tiesnešiem un nodrošināt stingru tiesu iestāžu darbinieku aizsardzību. Tā arī atkārtoti apliecināja apņemšanos aizstāvēt tiesu sistēmas integritāti, norādot, ka uzbrukumi tiesnešiem faktiski ir uzbrukumi konstitucionālajai kārtībai un pašai sabiedrībai. Noslēgumā Padome atkārtoti uzsvēra savu nelokāmo nostāju, atbalstot tiesiskumu un tiesu neatkarību kā civilizētas valsts stūrakmeņus.

